

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/02/-НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН АРГАЛАНТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2023 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Г.Баянжаргал

Утас: 70273204 Цахим хаяг: bayanjargalg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	9
3.1 Төлбөрийн акт	10
3.2 Албан шаардлага	10
3.3 Зөвлөмж	10
5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	12
5.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл	12
5.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл	12
5.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	13

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ХХААГ	Хүнс хөдөө аж ахуйн газар
ХХС	Хоршоо хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн газар
ОНЕО	Орон нутгийн ерөнхий орлого
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар
МУЕА	Монгол улсын ерөнхий аудитор
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ЭЭС	Эргэлтийн эмийн сан

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.03.25 № 4/230.
танай _____-ны № _____-г

ТӨВ АЙМГИЙН АРГАЛАНТ СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА Б.БАТЖАРГАЛ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг дарга нь аймгийн Засаг даргатай байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 6 чиг үүргийн 43 зорилтын хүрээнд 116 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр баталсан байна. Аймгийн Засаг даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдрийн "Сумдын 2023 оны жилийн эцсийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн тухай" А/104 тоот захирамжаар үр дүнтэй хэрэгжсэн 62 арга хэмжээ, тодорхой үр дүнд хүрсэн 48 арга хэмжээ, эрчимжүүлэх шаардлагатай 13 арга хэмжээг 85.99 хувиар биелүүлж, "В" үнэлгээтэй дүгнэгдсэн байна.

Орон нутгийн хамгаалалтад байдаг 6 түүх дурсгалын газрын координатыг тогтоолгож, кадастрын зураг хийлгэн гэрээгээр эзэнжүүлж цахим болон цаасан баримт үүсгэсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Сумын хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2023 оны 4 дүгээр сард 4 иргэнд 160,000.0 мянган төгрөгийн зээл олгосон байна.

G/Архив/Албан бичиг 2024/ А4

010072521

Аймгийн орон нутгийн хөгжлийн сангаас Аргалант сумын Засаг даргын Тамгын газрын нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дамжуулан төрийн албан хаагчдын орон сууцжуулах хөтөлбөрт 100,000.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгосноос 80,000.0 мянган төгрөгийг гэрээний дагуу иргэнд шилжүүлж, сумын орон нутгийн хөгжлийн сангаас наадмын талбайг тохижуулах ажлын тендер зарлагдаж Флай Хай ХХК тендерт шалгарч тайлант онд явцын санхүүжилтэд 56,800.0 мянган төгрөгийг шилжүүлж авлагаар тусгасан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		903,223.5	1,220,331.6
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	462,776.3	604,825.1
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	326,584.4	498,844.1
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	113,862.8	116,662.4
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		2,537,847.6	2,450,632.3
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	2,537,847.6	2,450,632.3
39200	Биет хөрөнгө		1,884,658.9	1,797,946.0
39300	Биет бус хөрөнгө	13	653,188.7	652,686.3
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		3,441,071.1	3,670,963.9
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		5,149.6	11,046.1
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	5,149.6	11,046.1
41300	Өглөг	17а, 17б	5,149.6	11,046.1
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		3,435,921.5	3,659,917.8
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		3,435,921.5	3,659,917.8
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		1,385,745.2	1,385,745.2
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		1,907,704.5	2,131,700.8
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		142,471.8	142,471.8
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		3,441,071.1	3,670,963.9

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		1,277,343.6	1,599,965.5
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		404,285.7	630,719.6
110	Орлогын албан татвар		257,721.3	444,530.8
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		273,057.8	461,530.8
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-15,336.5	-17,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар		86,889.2	101,721.6
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		59,675.1	84,467.2
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	350,018.8	199,720.2
120	Нийтлэг татварын бус орлого		350,018.8	199,720.2
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		523,039.2	769,525.7
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	935,440.0	1,365,356.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		881,373.2	1,240,281.8
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		875,978.6	1,234,830.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		250,572.6	423,140.9
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		32,244.0	55,977.2
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		270,515.6	89,836.2
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		27,641.1	41,257.9
2105	Нормативт зардал		75,317.0	64,753.2
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		5,350.0	5,474.1
2107	Томилолт, зочны зардал		3,118.3	5,748.4
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		23,401.2	4,777.2
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		187,818.7	543,865.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		5,394.6	5,451.5
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		54,066.8	125,074.3
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		341,903.7	234,609.4
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		2,487,948.4	854.5
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		-2,146,044.8	233,754.9

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,185,235.9	1,641,706.7
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	404,285.7	630,719.6
110	Орлогын албан татвар	257,721.3	444,530.8
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	273,057.8	461,530.8
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-15,336.5	-17,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	86,889.2	101,721.6
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	59,675.1	84,467.2
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	4,611.8	7,341.2
1181	Газрын төлбөр	53,556.3	77,126.0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	257,911.0	241,461.4
120	Нийтлэг татварын бус орлого	257,911.0	241,461.4
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	523,039.2	769,525.7
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	755,485.9	1,100,629.5
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	755,485.9	1,100,629.5
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	737,423.0	1,095,178.0
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	251,879.3	425,679.0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	28,970.4	53,432.1
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	270,459.4	89,423.7
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	12,503.6	17,071.2
2105	Нормативт зардал	90,310.3	57,850.1
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,350.0	2,350.0
2107	Томилолт, зочны зардал	3,218.3	5,748.4
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	27,956.0	7,879.8
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	46,775.7	435,743.8
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	18,062.9	5,451.5
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	429,750.0	541,077.2
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	236,084.7	237,933.9
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	236,084.7	237,933.9
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	236,084.7	237,933.9
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-236,084.7	-237,933.9
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-100.0	-161,094.5
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	100.0	161,094.5
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	193,565.3	142,048.8
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	269,211.0	462,776.3
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	462,776.3	604,825.1

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,112,674.9	1,271,666.6	1,522,735.9	5,907,077.4
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,726,929.7	-1,129,194.8	2,531,013.4	-325,111.1
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,385,745.2	142,471.8	4,053,749.3	5,581,966.3
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0	0.0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0	0.0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0	0.0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.0	0.0	0.0	0.0
8	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0	0.0	0.0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0.0	0.0	-2,146,044.8	-2,146,044.8
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,385,745.2	142,471.8	1,907,704.5	3,435,921.6
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,385,745.2	142,471.8	1,907,704.5	3,435,921.6
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.0	0.0	-9,758.6	-9,758.6
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,385,745.2	142,471.8	1,897,945.9	3,426,163.0
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0	0.0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0	0.0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0	0.0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.0	0.0	0.0	0.0
18	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0	0.0	0.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.0	0.0	233,754.9	233,754.9
20	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,385,745.2	142,471.8	2,131,700.8	3,659,917.8

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,629,685.3	1,293,296.4
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	921,267.7	901,257.5
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	919,267.7	899,267.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	394,779.4	391,437.6
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	49,347.5	48,946.4
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	420,905.5	409,128.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	17,366.3	16,510.1
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,450.0	7,450.0
2107	Томилолт, зочны зардал	6,094.7	5,748.4
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,824.3	7,556.7
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,500.0	12,489.8
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,000.0	1,990.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,000.0	1,990.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	482,063.9	230,944.4
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	226,353.7	161,094.5
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,629,685.3	1,338,792.7
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	173,969.8	169,614.7
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	957,619.8	1,094,329.5
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	498,095.7	74,848.6
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	124,195.6	184,557.4
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	184,557.4	230,053.8
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ		
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2	2
610001	Төсвийн байгууллага	2	2
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	24	24
620001	Удирдах ажилтан	7	7
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	10	10
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3
620004	Гэрээт ажилтан	4	4

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	30,033.9	161,587.5
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	30,033.9	161,587.5
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	16,843.4	137,665.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	0	34,241.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	0	4,485.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	300.0	0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	15,517.1	98,377.2
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	13,190.5	23,922.2
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	4,380.0	0
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	8,810.5	23,922.2
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	29,944.2	161,587.5
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	29,944.2	161,587.5
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	(89.7)	0
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	89.7	0
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Залруулсан алдаа

Аудитаар 393,808.6 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснийг аудитын явцад залрууллаа.

Аудитаар нэгтгэсэн тайлангийн авлага дансны тодруулгад 389,167.8 мянган төгрөг, өглөг дансны тодруулгад 4,640.8 мянган төгрөг, нийт 393,808.6 мянган төгрөгийн тооцоо нийлсэн байдал, өглөг авлагын насжилттай холбоотой алдаа илэрснийг аудитын явцад залрууллаа.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “жинхэнэ хэрэгжилтийн”, 5.1.4-д “үнэн зөв байх” зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн “иж бүрэн байх”, “толилуулга”, “үнэлгээ ба хуваарилалт” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу аудитын явцад залрууллаа.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэлийг байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн 6.1-д харуулав.

Аудитаар 3,008.6 мянган төгрөгийн 3 зөрчил² илэрсний 2,678.6 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 330.0 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд зөвлөмж өглөө.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

3.1 Төлбөрийн акт

Аудитаар Аргалант сумын нэгтгэсэн тайлангаар 2,678.6 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоосон байна.

1.Аргалант сумын ИТХ-ын 2021 оны 9 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 01 тогтоолоор татан буугдсан Аргалант илч ОНӨААТҮГ-ын арилжааны банк дахь харилцахын оны эхний 10.2 мянган төгрөгийн үлдэгдэл дээр Аргалант сумын цахим худгийн усны төлбөрийн орлого 2,668.4 мянган төгрөг энэхүү дансанд нэмж төвлөрсөн байна. (Цахим худгийн орлого төвлөрүүлдэг байсан эрх нь дуусгавар болж татан буугдсан Аргалант илч ОНӨААТҮГ-ын энэхүү харилцах дансыг хааж, эцсийн үлдэгдэл 2,678.6 мянган төгрөгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй байна.)

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7-д “Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ.”, 23 дугаар зүйлийн 23.3-д “Татварын бус орлого нь төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн төрийн болон орон нутгийн өмчид ногдох хувьцааны ногдол ашиг, төрийн болон орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийг ашигласны төлбөр, төрийн болон орон нутгийн өмчийг түрээслэсний орлого, торгуулийн орлого, төсвийн байгууллагын туслах үйл ажиллагааны орлого, Засгийн газрын зээллэг, тусламж болон хууль тогтоомжийн дагуу төсөвт төвлөрүүлэх бусад орлогоос бүрдэнэ”, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 81 дүгээр зүйлийн 81.3-д “Орон нутгийн өмчийн хувьчлалын орлогыг тухайн орон нутгийн төсөвт оруулна” заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын “ангилал”, “иж бүрэн байх”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон МУЕА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.4-д “төсөвт төвлөрүүлэх ёстой татварын болон татварын бус төсвийн орлогыг төсөвт дутуу төвлөрүүлсэн эсвэл төвлөрүүлээгүй” бол төлбөрийн акт тогтооно гэсний дагуу шийдвэрлэв.

Төлбөрийн акт тогтоогдсон зөрчлийг байгууллага тус бүрээр энэ нэгтгэсэн тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 7.2-д харуулав.

3.2 Албан шаардлага

Албан шаардлага өгөгдсөн асуудал байхгүй байна.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Үр ашгийг дээшлүүлэхтэй холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Тус байгууллага тайлант онд төсвийн орлогод нийт дүнгээр 717.419.0 мянган төгрөг орж 140.5 хувиар хувиар биелүүлсэн боловч, орон нутагт төвлөрүүлэх 5 нэр төрлийн орлого тасарсан, улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогод 4.316.8 мянган төгрөг төвлөрүүлж, 42.9 хувиар биелүүлж, 2 нэр төрлийн орлого тасарсан, улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогод 4.316.8 мянган төгрөг төвлөрүүлж, 42,9 хувийн биелэлттэй бөгөөд 2 нэр төрлийн орлого тасарсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1-д "Батлагдсан төсвийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан хуваарь, төсвийн дэлгэрэнгүй хуваарилалт, төсвийн зарцуулалт болон бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу

хэрэгжүүлнэ", 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

1.2.Өгсөн зөвлөмж: Бүх шатны төсвийн орлогын төлөвлөгөөг нийт дүнгээр болон нэр төрлөөр биелүүлэх.

2. Төлөвлөлт. Хяналт, удирдлагыг сайжруулахтай асуудал

2.1.Илрүүлэлт:

Орон нутгийн ерөнхий орлогын дансанд 5 жилээс дээш насжилттай, тооцоо нийлсэн актгүй, эзэн холбогдогч тодорхойгүй 330.0 мянган төгрөгийн хувь хүнээс авах авлага дансны үлдэгдэл байгаа зөрчил байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д "жинхэнэ хэрэгжилтийн", 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 5.1.5-д "Хариуцлагатай байх" зарчмыг баримтлаагүй, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах", Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх" гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн "иж бүрэн байх", "толилуулга", "эрх ба үүрэг" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

2.2.Өгсөн зөвлөмж: Авлагыг бүрэн барагдуулах

Аудитаар Аргалант сумын нэгтгэсэн тайлангийн 330.0 мянган төгрөгийн 3 зөрчил, ЗДТГ-ын 30,261.9 мянган төгрөгийн 5 зөрчил, ХХС-гийн 854.5 мянган төгрөгийн 1 зөрчил, нийт 31,446.4 мянган төгрөгийн 9 зөрчилд зөвлөмж өгч, зөрчлийг байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 7.2-д харуулав.

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д " Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ." заалтын дагуу хүргүүлж, биелэлтийг 2024 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн дотор Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. Санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан байгууллагуудын санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	Засаг дарга	1	1			1			
2	Засаг даргын тамгын газар	1	1				1		
3	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	1		1					
4	Орон нутгийн хөгжлийн сан	1		1					
5	Хоршоо хөгжүүлэх сан	1		1					
6	Эмийн эргэлтийн сан	1		1					
	НИЙТ	6	2	4		1	1		

5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

5.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/ мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
ЗДТГ	2	51,425.9	1	1,148.1	1	50,277.8	2	51,425.9				
ИТХ	2	11,136.3	1	1,495.2	1	9,641.1	2	11,136.3				
ОНХС	0	0					0	0				
ХХС	0	0					0	0				
ОНЕО	1	393,808.6			1	393,808.6	1	393,808.6				
ЭЭС	0	0					0	0				
Дүн	5	456,370.8	2	2,643.3	3	453,727.5	5	456,370.8	0		0	

5.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/ мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил	Үүнээс				
		Төлбөрийн акт	Албан шаардлага	Зөвлөмж	Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага	Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүл

